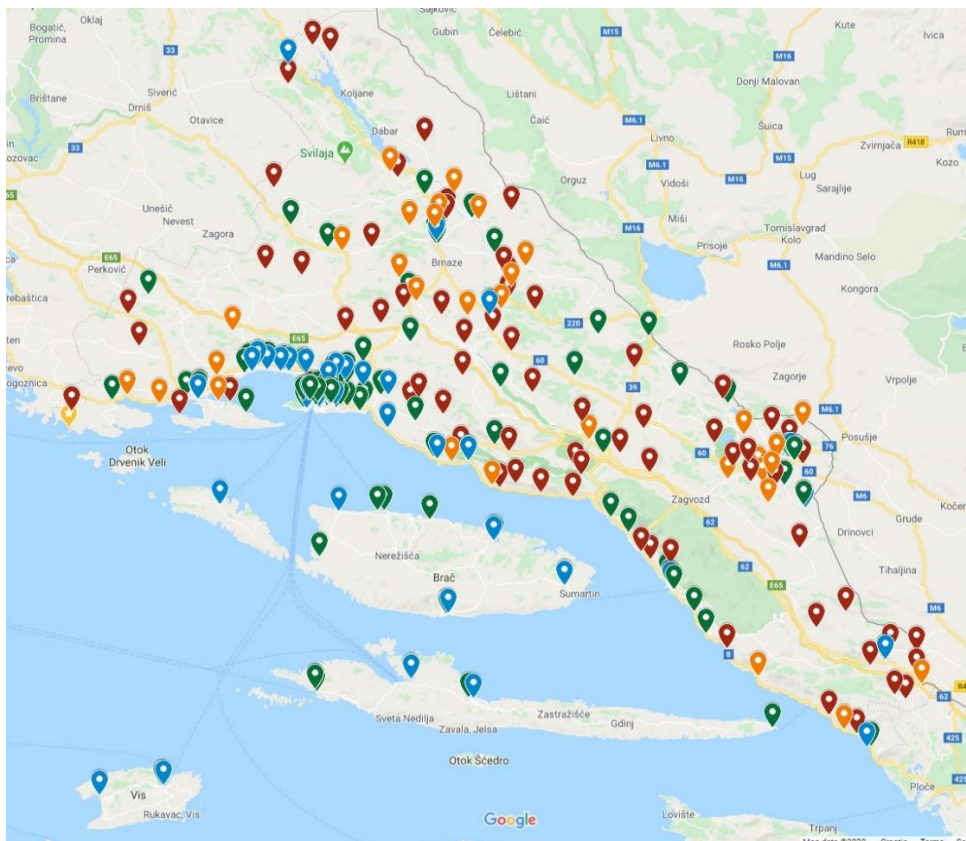

Matična služba za narodne i školske knjižnice u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Izvješće o radu u 2020. godini

Prema Pravilniku o matičnoj djelatnosti knjižnica u RH (NN 43/01.), poslovi matične službe dijele se na temeljne i na razvojne poslove. U temeljne poslove ubrajaju se: prikupljanje, obrada, i analiza podataka o knjižnicama; savjetodavni rad; praćenje stručnog rada i obavljanje stručnog nadzora; edukacija. Razvojni poslovi su poslovi planiranja i programiranja razvoja i unapređivanja djelatnosti knjižnica u cjelini i u odnosu na pojedine funkcije knjižnica, planiranja razvoja mreža knjižnica i njihovo ustrojavanje, kao i drugi poslovi na unapređivanju stručnog rada u knjižnicama, njihovom međusobnom povezivanju, odnosno izgradnji njihovih mreža i uključivanju u jedinstveni informacijski sustav Republike Hrvatske.

Splitsko-dalmatinska županija najveća je hrvatska županija po veličini (14.045 km²), druga po broju stanovnika (454.798 st.), kao i po broju postojećih knjižnica (171), tj. 188 ustrojbenih jedinica pod nadležnošću županijske matične knjižnice. Administrativno je sjedište Split, drugi grad po veličini u Hrvatskoj koji ima 178.192 stanovnika.

SDŽ je najveća i po broju jedinica lokalne samouprave, njih 55. U županiji je ustrojeno 16 gradova i 39 općina. Svih 16 gradova ima knjižnicu, kao i 13 općina, dok 26 općina nema. Na brojku od navedenih 29 narodnih knjižnica treba pridodati njihovih 17 ogranaka, što ukupno daje 46 ustrojbenih jedinica narodnog tipa u SDŽ-u.

U Splitsko-dalmatinskoj županiji djeluje 98 osnovnih škola (4 umjetničke), 47 srednjih škola (1 umjetnička) i 4 učenička doma. Od 109 područnih škola u SDŽ-u, 2 imaju knjižnicu (prostor i fond, dok je djelatnik iz matične škole). Ukupno je 5 umjetničkih škola u SDŽ (4 osnovne i 1 srednja koja ujedno ima i program predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja), niti jedna nema knjižnicu. Knjižnicu imaju 92 matičnih osnovnih, 2 područne OŠ, 44 srednje škole i 2 učenička doma. Dva učenička doma nemaju knjižnicu, ali to su domovi škola koje imaju knjižnicu.

Ako uračunamo ogranke narodnih knjižnica, GKMM obavlja poslove matičnosti nad 188 knjižničnih jedinica. Ako uračunamo napore ŽMS-a na zagovaranju osnivanja knjižnica kod onih općina koje nemaju narodnu knjižnicu, GKMM Split obavlja poslove matičnosti nad ukupno 214 postojećih i potencijalnih knjižničnih ustrojbenih jedinica.

Broj djelatnika županijske matične službe: 2.

Rad u 2020. godini

Proteklu je godinu u svim segmentima poslovanja obilježila pandemija Covid-19, kako pojedinih narodnih i školskih knjižnica u SDŽ-u tako i same matične službe. Pored redovnih tema koje obilježavaju svaku godinu, gotovo tijekom cijele 2020. pratili smo i savjetovali narodne i školske knjižnice u takvim, promijenjenim okolnostima rada i pružanja usluga.

Savjetovanje i pomoć knjižnicama na području matičnosti redovito se obavlja po zaprimljenim upitima s terena ili po neposrednom uvidu u poslovanje od strane ŽMS,-a, i to u područjima:

- Uređenja i opremanja knjižničnih prostora
- Nabave knjižnične građe
- Stručne obrade građe
- Revizije i otpisa
- Zaštite građe

- Informatizacije
- Osposobljavanja za rad u knjižnici
- Stručnih ispita
- Posredovanja među knjižnicama na terenu i Ministarstvima kulture i obrazovanja

Knjižnicama su se redovito dostavljale obavijesti o stručnim skupovima i ostalim novinama u struci, kao i mnoge različite informacije korisne knjižničarima. Pojednim stručnim djelatnicima knjižnica u SDŽ-u, institucijama, kolegama matičarima i ostalim knjižničarima iz drugih županija pomoć se pružala u provođenju istraživanja.

Prikupljanje, obrada i analiza statističkih podataka o radu knjižnica u 2019. godini odvijali su se u prvoj polovici 2020., a obuhvatili su rad 27 narodnih knjižnica i 2 ogranka koji predstavljaju općinske narodne knjižnice u kojima se knjižnična djelatnost vrši temeljem posebnih ugovora. Podaci su se prikupljali pomoću standardiziranih obrazaca NSK putem Online sustava statističkih podataka o knjižnicama Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Statistički podaci prikupljeni od knjižnica s područja matičnosti koriste se za izradu analiza stanja u knjižnicama, usporedbe s podacima iz prethodnih godina te izradu skupne slike stanja knjižnične mreže u županiji. O nezadovoljavajućem stanju u pojedinim knjižnicama, obavještavaju se ravnatelji, nadležna tijela osnivača, NSK i Ministarstvo kulture RH.

Tijekom 2020. ukupno je obavljeno 6 posjeta knjižnicama u svrhu stručnog nadzora, savjetodavno i/ili zbog praćenja rada. Savjetodavni rad s knjižnicama odvijao se često i telefonskim i elektroničkim putem. Kada je postojala potreba, pomoć se tražila i od ostalih stručnih djelatnika u matičnoj knjižnici NSK te Ministarstva kulture RH.

Usprkos kontinuiranom naporu ŽMS-a u isticanju obaveze provođenja revizije i redovnog godišnjeg otpisa, ti su ključni postupci u održavanju kvalitetne strukture i sadržaja fonda nedovoljno osvijesteni među knjižničarima SDŽ-a. Tijekom 2020. samo je 28 knjižnica provelo reviziju i/ili otpis. Rad ŽMS-a u području školskog knjižničarstva provodio se među ostalim i kroz pomoć pri osposobljavanju knjižničara za rad u školskoj knjižnici, pomoći kod polaganja stručnih ispita, priprema literature, zakonskih propisa, izrada pravilnika o radu, pitanja radnih odnosa, kulturno-javnih aktivnosti.

Informatizacija knjižnica jedan je od prioriteta ŽMS-a pa s tim ciljem ŽMS kontinuirano zagovara informatizaciju knjižnica u SDŽ-u, tj. implementacije knjižničnog software-a u knjižnicama koje još ne koriste računalno poslovanje, kao i nadogradnju sustava onima koje svojim programskim rješenjima ne zadovoljavaju odredbe Standarda.

Zagovaranje i savjetovanje u pogledu uređenja knjižničnih prostora

Kao rezultat zagovaranja uređenja i izgradnje novih knjižničnih objekata od strane ŽMS-a s krajem 2020., stanje među narodnim knjižnicama na terenu je sljedeće:

- Općinska knjižnica Hrvatska sloga Gradac trebala je u 2020. godini dovršiti uređenje i preseljenje u novi prostor, međutim financijska kriza uzrokovana pandemijom koronavirusa usporila je realizaciju. U 2021. očekuje se nastavak procesa prelaska u novi prostor.
- Gradska knjižnica Vrgorac nastavila je s planiranjem preseljenja u adekvatnije prostore. Nakon dosadašnja dva neuspjela pokušaja osiguravanja novog prostora za gradsku knjižnicu, u 2020. se godini osnivač vratio prvobitnom planu preseljenja u zgradu „Društveno-političkih organizacija“ u centru grada. Za razliku od prethodnog pokušaja, ovaj su put riješene imovinsko-pravne prepreke. U 2021. godini očekuje se početak radova na prostoru.
- Gradska knjižnica i čitaonica Hvar smještena je u prizemlju i na 1. katu palače Doimi-Radosio (Vukašinović) iz 17. stoljeća. Radi se o objektu od prvorazrednog povijesnog i kulturnog značenja koji je u izuzetno lošem stanju, zapušten do mjere da je moguće opasan za korisnike i djelatnike. Gradsko vijeće Grada Hvara donijelo je 2020. godine odluku da vrt ispred palače Doimi-Radosio bude mjesto gradnje nove knjižnične zgrade. U izradi je projekt nove zgrade, a u tijeku su i arheološka iskopavanja nakon kojih će se pristupiti izgradnji objekta.
- Gradska knjižnica i čitaonica Stari grad smještena u zgradi „Hrvatske narodne čitaonice starogradjanske“ iz 19. stoljeća, raspolaže s nedovoljnom površinom za obavljanje minimuma djelatnosti. U 2021. godini trebalo bi biti završeno uređenje, opremanje i useljenje dodatnog prostora u potkrovlju zgrade Knjižnice koje je započeto u 2020.
- Općinska knjižnica „Hrvatski sastanak“ 1888. Selca u Selcima na otoku Braču godinama funkcionira u prostoru koji po dijelu odredbi Standarda nije primjeren, a koji je svojim fondom i značajno prerasla. U tijeku je izrada projekta adaptacije zgrade „Narodnog doma – Sokolane“

na glavnom gradskom trgu, neposredno uz zgradu postojeće knjižnice, u kojoj će knjižnica dobiti primjeren prostor.

- GKMM Split – u 2020. godini županijskoj matičnoj knjižnici GKMM Split dodijeljen je prostor za novi ogranak, smješten u gradskom kotaru Mejaši. Radi se na planiranju adaptacije prostora i osiguravanju tehničkih preduvjeta za knjižničnu namjenu prostora.

Savjetovanje i suradnja u području osnivanja novih narodnih knjižnica

Tijekom 2020. nastavljeno je zagovaranje osnivanja narodnih knjižnica kod jedinica lokalne samouprave koje to još nisu napravile ili čiji je pravni status ustanove neusklađen sa Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti.

Općina Otok u 2019. godine je započela s planiranjem osnivanja narodne knjižnice. Inicijativa općinske uprave i prijedlog donošenja odluke o osnivanju nisu podržani od strane Općinskog vijeća prilikom prvog pokušaja. Za 2021. godinu općinska uprava najavljuje ponovno pokretanje inicijative osnivanja općinske knjižnice.

Ostali poslovi

Suradivali smo i s NSK te redovno prisustvovali sastancima Stručnog vijeća voditelja županijskih matičnih službi. Redovna je suradnja i s Ministarstvom kulture, Ministarstvom znanosti i obrazovanja, Uredom državne uprave, HKD-om, Društvom knjižničara u Splitu te ostalim knjižnicama izvan županije, kao i ostalim stručnjacima iz područja informacijskih znanosti.

Dio godine posvećen analizi podataka iz Sustava statističkih podataka o knjižnicama, analizi samog sustava i preostalih pogrešaka u njemu te evidentiranju prostora za napredak u suradnji s Hrvatskim zavodom za knjižničarstvo NSK u Zagrebu, ostalim matičnim službama u RH i knjižničarima na području SDŽ-a.

Djelatnici ŽMS-a sudjelovali su i u stručnim poslovima u matičnoj knjižnici, kao što su:

- Rad u Stručnom vijeću GKMM-a Split,
- Prikupljanje i obrada statističkih podataka za mrežu knjižnica GKMM-a,

- Planiranje osnivanja bibliobusne službe GKMM-a Split i nabave bibliobusnog vozila i priprema materijala za prijavu na natječaj ESF „Čitanjem do uključivog društva“,
- Planiranje prostora i opremanja novog ogranka GKMM-a Split u kotaru Mejaši,
- GKMM projekt digitalizacije baštinske građe,
- Suradnja s kolegama iz matične knjižnice u područjima:
 - uređenja i opremanja knjižničnog prostora,
 - nabave knjižnične građe,
 - stručne obrade građe,
 - revizije i otpisa,
 - zaštite građe,
 - informatizacije,
 - osposobljavanja za rad u knjižnici,
 - stručnih ispita,
 - posredovanje s Ministarstvom kulture i medija.

Osobno stručno usavršavanje i rad u stručnim tijelima

Tomislav Staničić

Sudjelovanje:

- 45. skupština Hrvatskog knjižničarskog društva „Knjižnice u doba krize“, 7. - 10. 10. 2020. – Virtualna skupština.
- Stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Uloga knjižnica u promicanju zdravoga načina života“. Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ Šibenik, 23.10. 2020.
- 17. online konferencija Bibliotekarskog društva Srbije (BDS), od 14. do 16. 12. 2020. godine sa osnovnom temom Mobilno bibliotekarstvo: do udaljenih korisnika putem mobilnih aplikacija, usluga i ideja. Virtualna konferencija.

Rad u stručnim tijelima:

- Član Povjerenstva NSK za izradu prijedloga Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj.

- Član Radne skupine za izradu prijedloga Pravilnika o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj.
- Član stručnog vijeća GKMM-a Split.
- Član Partnerskog vijeća za izradu i provedbu Strategije razvoja grada Splita do 2030. godine.
- Član uredništva Portala narodnih knjižnica RH.

Maja Stazić

Sudjelovanje:

- Agencija za mobilnost i programe Europske unije: Uvodni sastanak korisnika programa Erasmus+ ključna aktivnost 1 u području obrazovanja odraslih (online Zoom), 14. 7. 2020.
- Agencija za mobilnost i programe Europske unije: Digitalna suradnja i poučavanje – prakse i primjeri iz Erasmusa+ (online Zoom radionica), 26. 11. 2020.

Organizacija:

- Koordinatorica i članica organizacijskog tima ERASMUS+ projekta „Poboljšanje digitalnih kompetencija u obrazovanju odraslih unutar rada narodnih knjižnica“, GKMM Split
- Članica programsko-organizacijskog odbora stručnog skupa „Uloga nove generacije knjižničara u razvoju knjižnica budućnosti“, GKMM Split (skup planiran u II. polovici 2021. godine)

Ostalo:

- Članica stručnog vijeća GKMM-a Split

U Splitu 15. 2. 2021.

Voditelj ŽMS-a: Tomislav Staničić